

כון הכותל עצמו, מאחר שהחפורים התעלמו כליל מן ההור ראות שנקבעו, בעיקבות חקירה מדוקדקת של מומחי הסכי ניון. בתצלום נראית „קשת רובינסון“, הבולטת בכותל, שהייתה מכוסה עד הכיבוש. מימין: קטע מהחומה הצלבנית. מאחורי הפינה: רחוב מתקופת בית אומאייה, אחרי הכיבוש המוסלמי.

כשנשאל אם הוא אחראי למה שעלול לקרות. השיב: „אשוחח איתך רק בנוכח חות הפרופסור מזר.“ אחרי שמאיר בן-דוב, סגנו של מזר, הודיע לו טלפונית, בשם הפרופסור, ש- מותר לו לדבר, השיב הפרופסור מהסכי ניון: „אני לא חייב לדבר. לא אדבר!“ נראה שלא האמין כליכך לכנות אישר רם של מזר ובן-דוב.

מקור מוסמך טוען כי כיום יכוד כל זעזוע חזק — כגון פיצוץ בעיר העתיקה, כום של מטוסים, מעבר דחפורים כבדים בקירבת המקום, להפיל את החומה הקדושה. פעם, כשאך נכנסו לארץ, הפילו בני ישראל כותל חזק אחר, ביריחו, ברעש של שופרות, כשהקיפוהו שבע פעמים. **בינתיים השתכלזה הפכניקה, ואפשר להפיל את הכותל בעזרת כום של מטוס או זעזוע של דחפור.**

זו מראה ה- חפירות של ה- פרופסור מזר, במינה הדרומית-מערבית של הכותל. כל מה שנראה בתמונה זו, היה מכוסה אדמה, כאשר כבש צה"ל את העיר העתיקה. עתה נחשפו מימצאים רבים — אך במחיר סי-

כותל זה עלול ליפול!

- לחוב מרוצף לאורך הכותל הדרור מ, מתקופת הורדוס.
- בניינים ביזנטיים.
- גרות מהתקופה היוונית ומתקופת הורדוס.
- פסלים מתקופת איליה קאפיטולינה (העיר הרומאית, שנבנתה על חורבות ירושלים, אחרי דיכוי מרד ברי-כוכבא).

השופרות של ירח

הו המצב בעת? החפירות נמשכות, תוך זילזול בכל הוראות הבטיחות, והכל סומכים על נס מן השמיים, שיקיים את הכותל הקדוש. כשנשאל הפרופסור וייסמן אם ההת-עלמות מהוראותיו מסכנת את קיום ה- כותל, סירב להגיב. על תיקווחו של ה- כתב להשיג מפיו תשובה ברורה. העיר: „אל תהיה תמים!“

בוד הדש גדעניות אלה עובדות בהתלהבות בסינון עפר החפירה, כדי לנלות מימצאים חדשים. העפר בא מבור חדש, שיגיע גם הוא אל מתחת לגבול המותר לפי מימצאי הסכניון. ועדת-בטיחות, האחראית לכך, לא התכנסה מזה שנה, בגלל אינטריגות בין משרד-הממשלה השונים.

התקן חייבת הוועדה להתכנס כל חודש, כדי לדון במצב הקיים. „לפני חודשיים פניתי בכתב, בפעם הי אחרונה, לשר-הדתות, והודעתי שהוועדה אינה קיימת. לפני חודש קיבלתי רק את התשובה שמיכתבי הועבר לאדריכל יר סף שינברגר. פגשתי את שינברגר, ושאלתי מה בנוגע למיכתבי. הוא לא ענה לי.“ מרדכי טוען בן-דוב: „אתה צריך להבין שבין הרבנות הראי שית לבין משרד-הדתות מתנהל קרב על השליטה על הכותל המעי רבני. שריהדות, מסיבות פולי-טיות, מנע מהוועדה לבטיחות הכותל להתכנס לשיבות כל חזי דש. אינו התכנסה הוועדה, היא היתה צריכה לקבל החלטות בניי גורד לאינטרסים של משרד-הדתות.“ „בכלל, יושב-ראש הוועדה היה צריך להיות מהנדס-בניין. שינברגר הוא רק אדריכל. אבל שריהדות סומך עליו.“ כשנשאל דובר שריהדות מדוע לא התכנסה הוועדה, השיב: „האדריכל שינ-ברגר אמר שאינו חייב למסור פרטים לעיתונות. השיבות התקיימו כרגיל.“ **כוי משקר? דובר משרד-הדתות או סגנו של פרופסור מזר?** ועוד הדובר: „השר התעניין רק לפני חודשיים במצב הכותל.“ מה נמסר אז לשר? „אני לא מתמצא בפרטים הסכי ניים. צריכים לשאול זאת אצל האדריכל שינברגר. המצב טוב.“

בית-שימוש

באקום בטיחות

רודר שמצב מחסיר זה לא יכול היה להיווצר, לולא היו כולם עסוקים במלחמות היהודים. מסביב לכותל, נלחמים הדגויי נות של כל המשרדים הממשלתי תיים. כל אחד רוצה לחזור על מיבצע-טיטוס, להשתלט על הרי הבית.

- בין השאר:
- שריהדות, שהוא האחראי לכותל.
- הרבנות הראשית, השומרת לעצמה במקום.
- משלחת הפרופסור מזר, החופרת בחלק הדרומי-מערבי של הכותל.
- משרד-החזק, המתעניין בכותל מבי

עוד בשנת 1968 הודיע, לעומת זאת, מהגנרס מחוז ירושלים של מועצ והמנכ"ל (דשעבר) של משי רדיהעבודה, שהם אינם רואים עוד את עצמם אחראיים על מה שי עזרו להתרחש בכותל, ולכן לא יבצעו עבודות-בטיחות במקום.

מע"צ סירבה אפילו להתקין חגורות בטון בכורות של מזר. היא הסתפקה כי ביצוע תיקונים בריצפה של הורדוס, ש- נתגלתה, ובהתקנת בית-שימוש לנשים.

שריהדות לוחם ברבנות

מלחמות אלה גרמו להסתבכויות בלי סוף, כשכל מוסד תוקף את ה- שני, וגם מול פני הסכנה אין איש מוכן לנטוש את חזקתו.

המאורע שעורר מחדש את החששות הדרומים היה ציריהריסה, שהוציאה עיר ריית ירושלים נגד בניין בית-הדין הרבני הגדול, הסמוך לכותל.

מרד קולק גיכה שיסודות הבית התערערו, והוא עזר להתמוטט.

עד כה ניסתה העירייה לטשטש את השערורייה הזאת, ולהרגיע את הרוחות, אך עתה הסכנה מוחשית מדי.

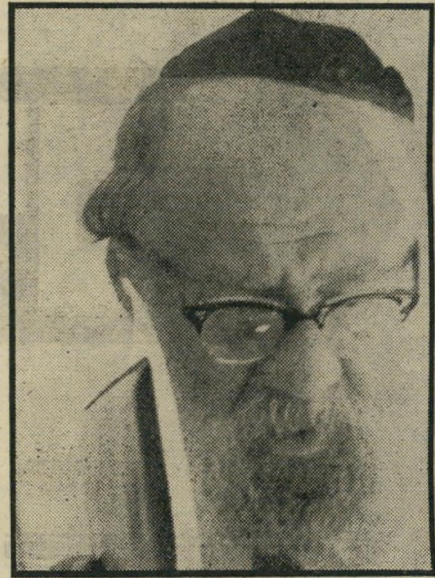
בן-דוב מגלה שמשרד-הדתות לא הס-כים בשום אופן שבית-הדין הרבני הגי-דול יעבור לאחד הבתים שבקירבת ה- כותל, מול רחבת התפילות. שריהדות חשש שמא קירבה כזאת לרחבת התפילות תקנה לרבנות אחיזה במקום, כך שרגלי משרד-הדתות יידחקו. אולם הרבנות ת-עקשה, סירבה לקבל בניין רחוק מן ה- כותל, אפילו יהיו התנאים יותר טובים.

התוצאה: הרבנות נשארה בינתיים בבניין המסוכן, וכך ה- מבקר שם מסכן את חייו.

אגב, אין זו הפעם הראשונה שהאיני-טריגות של משרד-הדתות גורמות לשע-רווייה. ערב הבחירות הכניס המשרד את המתפללים לשטח החפירות, כדי לשתק ולהשתלט על המקום. רק אחרי הבחירות הצליחו הארכיאולוגים להוציא משם את המתפללים, ולהמשיך בחפירותיהם.

תוך כדי כך ראו ברכה בעמלם. הם חשפו, בין השאר:

- שרידים מתקופת בית-אומאייה (שור-שלת הכליפים שמשלה בדמשק, זמן קצר אחרי כיבוש הארץ).

הדובר של משרד הדתות, הרב דרוק, אומר: „הלוואי ותכתוב שהכותל עומד ליפול.“ עוזר חשר אומר שאינו יכול לישון בלילות.

- חינה מדינית.
- ועדת-השרים למקומות הקדושים, הבוחשת בקדרה.
- רשות הגנים הלאומיים, השייכת ל- משרד ראש-הממשלה, שלא התיישה מ- לשים את ידה על כל העניין.
- אוועדה המחוזית לתיכנון ובניין ערים בירושלים, והצוות לעיבוד תוכנית- האב לירושלים, הטוענים כי העניין צריך להימסר להם. כמו כן הצוות לעיבוד תוכנית-המיתאר למיורח ירושלים.
- משרד-הביטחון, המיוצג על-ידי מהנדס החבר בוועדת הבטיחות לכותל.
- עיריית ירושלים, הרואה את עצמה, כמובן, כסמכות מעשית עליונה.